

WERKBOEK

3. HET KORAALRIF

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIF

Welkom bij het werkboek over het koraalrif!

In dit hoofdstuk leer je waarom het koraalrif belangrijk is voor Bonaire en hoe jij kunt helpen om het rif te beschermen.

Je werkt in een groepje. Jullie gaan samen opdrachten doen.

Aan het eind maken jullie een tool (bijvoorbeeld een vlog, poster of strip).

Deze tool is bedoeld om mensen op Bonaire bewust te maken van het belang van het rif en van duurzaamheid. Duurzaamheid betekent dat we goed zorgen voor de natuur – ook voor de zee en het leven in het water.

- In dit werkboek staan de opdrachten die horen bij het hoofdstuk over het koraalrif.
- Je gebruikt ook de PowerPoint die bij dit hoofdstuk hoort.
- Jullie doen de opdrachten zelfstandig met je groepje.
- Aan het eind presenteer je je tool aan de klas of aan een echte organisatie, zoals STINAPA.

Veel succes en plezier!

Bij dit werkboek hoort
hoofdstuk 3 van het tekstboek.

De opdrachten en de materialen bij dit hoofdstuk zijn ontwikkeld door de Taalkoffer.

Voor meer informatie: www.detaalkoffer.com

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIF

Doelen

In dit hoofdstuk ontdek je waarom het koraalrif belangrijk is voor Bonaire. Je denkt ook na over wat jij kunt doen om het rif te helpen.

Aan het eind van dit hoofdstuk kun je:

- uitleggen waarom koraalriffen belangrijk zijn voor de natuur en de mensen, in een taal die jij zelf kiest;
- vertellen wat er misgaat met het koraal en hoe mensen kunnen helpen, ook in een taal die jij zelf kiest.

Inhoud

In dit hoofdstuk werk je samen met je groepje aan de volgende onderdelen:

- ☐ 1a. Wat is een koraalrif? (woordveld)
- ☐ 1b. Video koraalrif (informatie over het koraalrif)
- ☐ 2a. Denk – deel – wissel uit (woorden en ideeën verzamelen)
- ☐ 2b. Wat zegt het koraalrif? (creatieve opdracht)
- ☐ 3a. Experts (samen meer leren uit de tekst)
- ☐ 3b. De koraalkaart (oorzaak – gevolg – actie)
- ☐ 4. Ideeëncarrousel (nieuwe ideeën bedenken en delen)
- ☐ 5. Maak een tool (product) voor STINAPA
- ☐ 6. Presenteer de tool aan de klas of aan een gast en krijg feedback
- ☐ 7. Reflecteer samen (doel – proces – product)

1a. Wat is een koraalrif?

- Je bedenkt woorden bij 'koraalrif'.
- 15 minuten
- woordenboek, werkblad 3.1a, pen of potlood

HET KORAALRIF

15 min

1a. Wat is een koraalrif?

- Waar denk je aan bij het woord koraalrif?
- Schrijf zoveel mogelijk woorden en zinnen op.

- Zoek het woord op in een woordenboek.
 - Schrijf de definitie op. Begrijp je alles?
 - Je mag het ook in je thuistaal opschrijven.

① 1. Waar denk jij aan bij het woord koraalrif?

Schrijf zo veel mogelijk woorden en zinnen op.

2. Zoek het woord op in een woordenboek (bijvoorbeeld online of in een boek).

Schrijf de betekenis op. Begrijp je alle woorden? Onderstreep woorden die je nog lastig vindt.

 Je mag de betekenis ook in je thuistaal opschrijven.

Weet je hoe je het zegt in het Papiaments, Spaans of Engels?

Zijn er woorden die op elkaar lijken?

HET KORAALRIJF

definitie:

HOOFDSTUK 3

HET KORAAIRIF

1b. Video koraalrif

 Je ziet en hoort wat een koraalrif is en waarom het belangrijk is.

 5 minuten

 Video (kijk via de QR-code of via de link van je docent)

HET KORAAIRIF

15 min

1b. Video koraalrif

- Je kijkt met je groepje naar een korte video.
- In de video zie en hoor je wat een koraalrif is, en waarom het belangrijk is.
- Daarna praat je met je groep over de video.

Bespreek samen:

- Wat heb je gezien?
- Wat vond je opvallend of bijzonder?
- Waarom is het rif belangrijk voor Bonaire?
- Wat wil je nog meer weten? Schrijf 3 vragen op.

1. start
2. ontdekken
3. verdiepen
4. idee ontwikkelen
5. tool maken
6. presenteren & feedback
7. verankeren

 1. Je kijkt met je groep naar een korte video.

2. Daarna praat je samen over wat je hebt gezien. Wat weet je nu over het rif?

3. Wat wil je nog meer weten? Schrijf 3 vragen op.

 Je mag antwoorden geven in jouw thuistaal (bijvoorbeeld Papiaments, Nederlands, Engels of Spaans). Welke woorden lijken op elkaar in de verschillende talen?

2a. Denk – deel – wissel uit

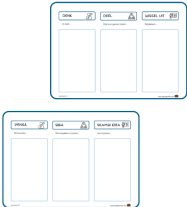
- Je verzamelt woorden over het rif in verschillende talen.
- 10 – 15 minuten
- foto's van het koraalrif (zie powerpoint), werkbladen 3.2a, pen of potlood

HET KORAALRIF

15 min

2a. Denk – deel – wissel uit

- Kijk naar de foto's van het koraalrif.
- Bedenk zelf: welke woorden passen bij het rif?
- Schrijf de woorden op bij "Ik denk..."
- Bespreek je woorden met een klasgenoot.
- Bespreek in je groep alle woorden samen.
- Schrijf de woorden op een groot vel.
- Wat kun je nu samen vertellen over het koraalrif?

① 1. Eerst bedenk je zelf: welke woorden passen bij het koraalrif? Schrijf ze op in een taal die jij goed kent. Ken je deze woorden ook in het Nederlands?

2. Daarna bespreek je jouw woorden met een klasgenoot. Welke zijn hetzelfde? Welke zijn anders?

3. Tot slot bespreek je alle woorden met je groep en schrijf je de woorden op een groot vel. Je verdeelt ze in groepen, zoals bv.: dieren, planten, bedreigingen, oplossingen...

 Gebruik verschillende talen. Zo leer je van elkaar!

DENK

Ik denk ...

Large empty rectangular box for writing thoughts.

DEEL

Mijn teamgenoot denkt ...

Large empty rectangular box for writing thoughts.

WISSEL UIT

Wij denken ...

Large empty rectangular box for writing thoughts.

PENSÁ

Mi ta pensa...

BiSA

Mi kompañero ta pensa...

SKAMBI iDEA

Nos ta pensa...

HET KORAA LRIF

2b. Wat zegt het koraalrif?

- 🎯 Je bedenkt wat het rif zelf zou zeggen.
- 🕒 30–45 minuten
- 📋 Papier, potloden, stiften of laptop/tablet, werkbladen 3.2b

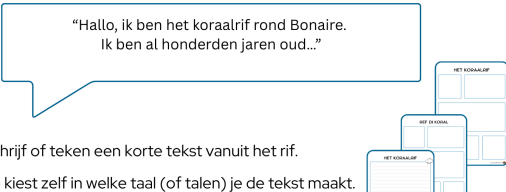
HET KORAALRIF

45 min

2b. Wat zegt het koraalrif?

Stel je voor: het koraalrif kan praten. Wat zou het vertellen? Wat heeft het rif gezien of meegemaakt? Wat wil het zeggen tegen mensen op Bonaire?

"Hallo, ik ben het koraalrif rond Bonaire.
Ik ben al honderden jaren oud..."

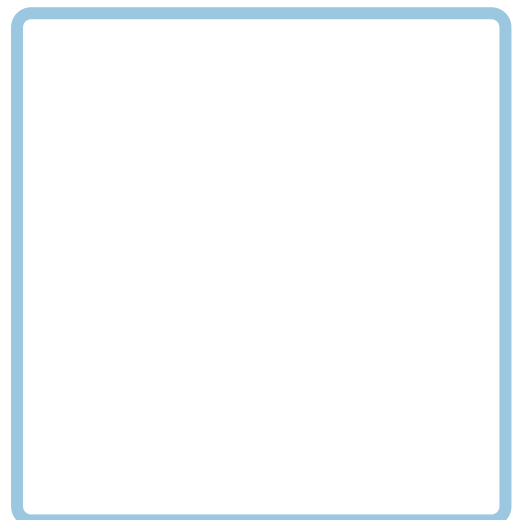
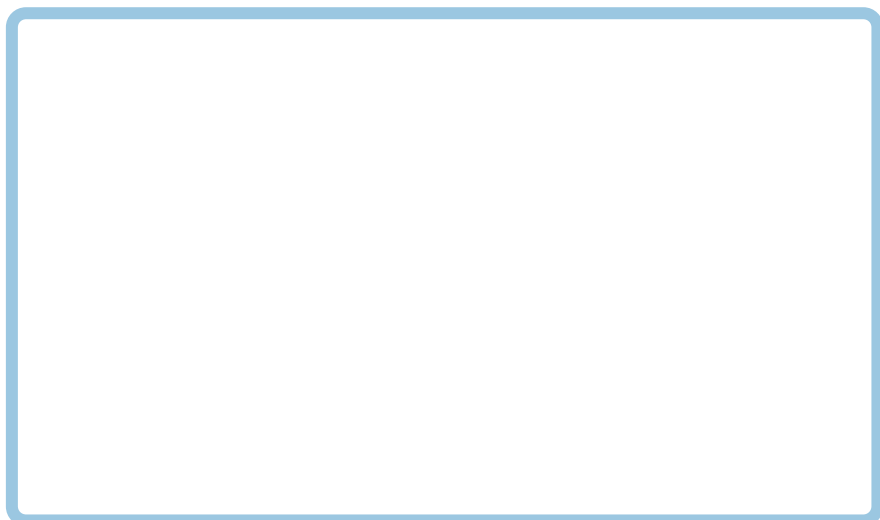
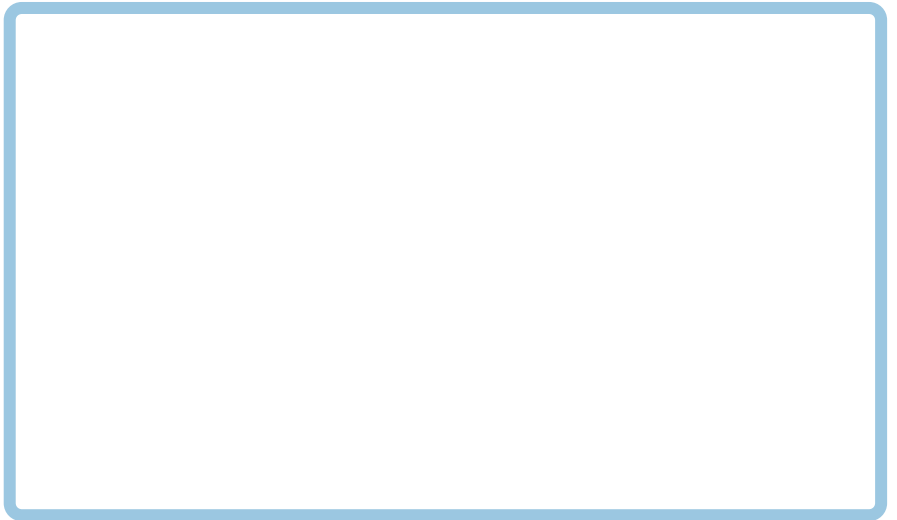
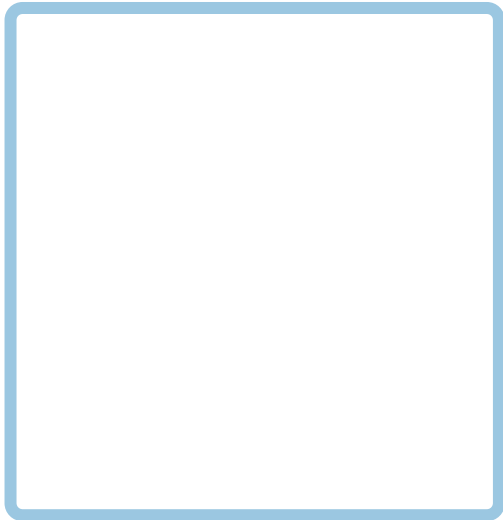

- Schrijf of teken een korte tekst vanuit het rif.
- Je kiest zelf in welke taal (of talen) je de tekst maakt.

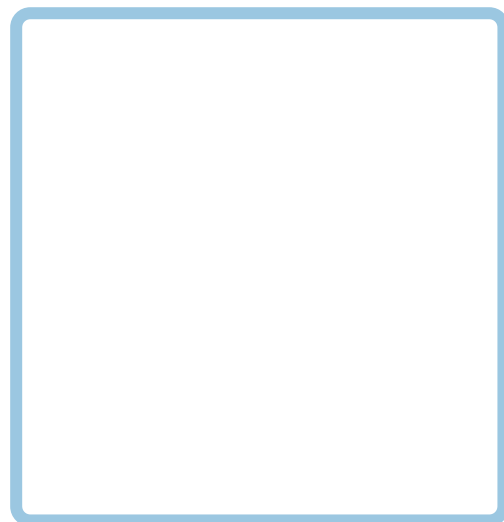
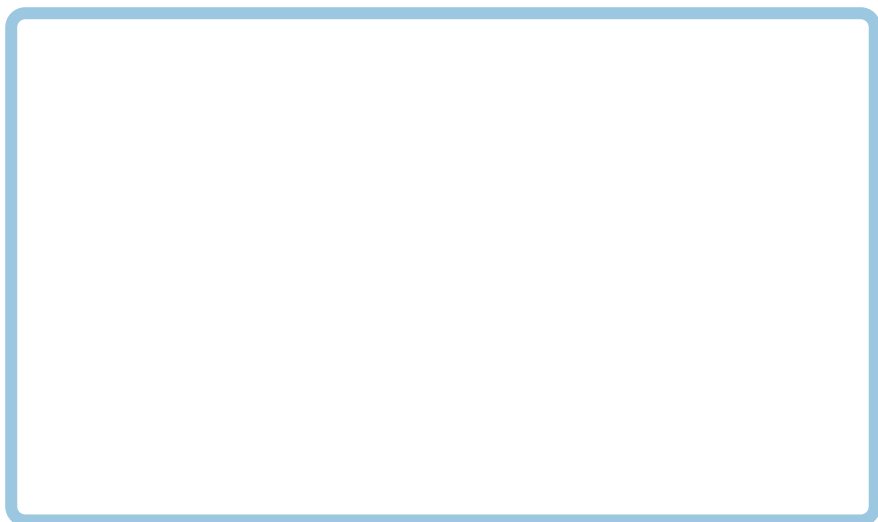
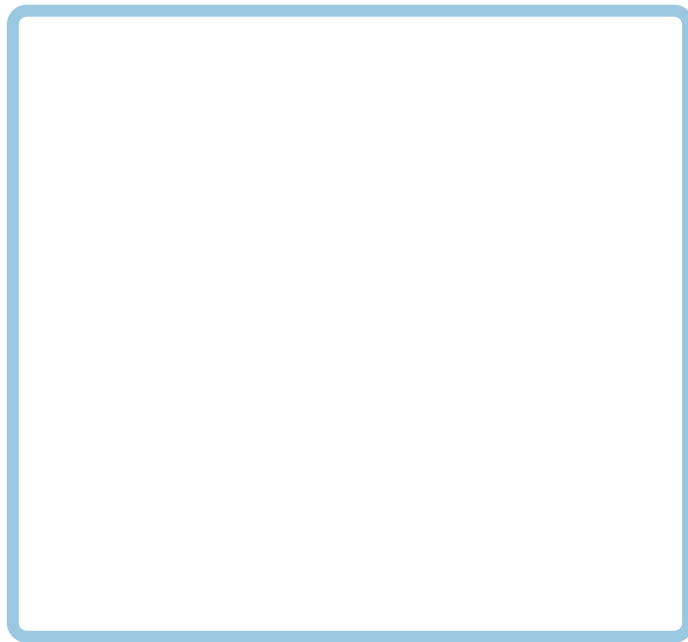
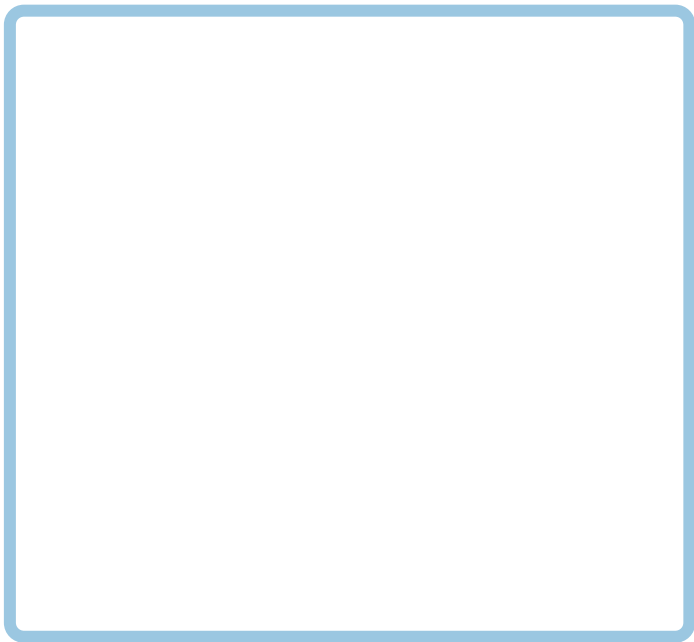
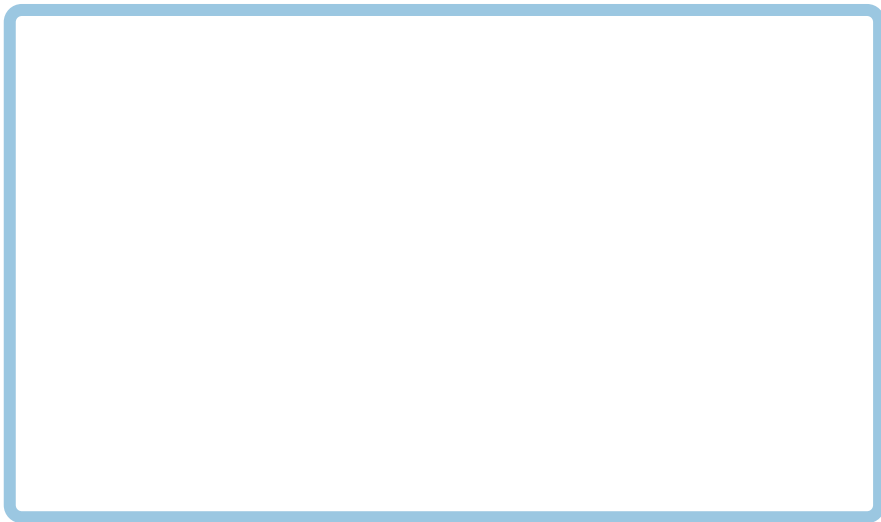
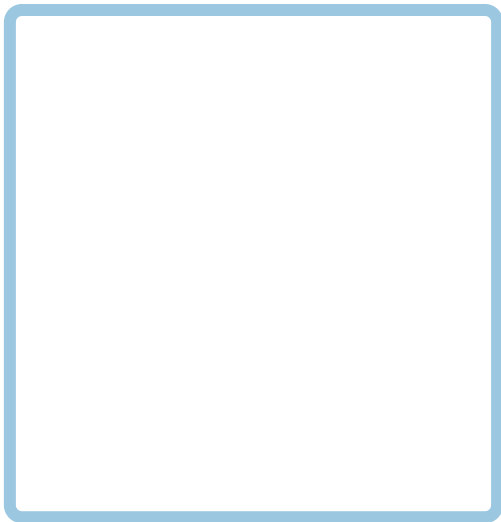
1. start
2. ontdekken
3. verdiepen
4. idee ontwikkelen
5. tool maken
6. presenteren & feedback
7. verankeren

1. Het koraalrif is al vele eeuwen oud. Stel je voor: het koraalrif kan praten. Wat zou het zeggen? Wat heeft het gezien of meegemaakt? Wat wil het rif zeggen tegen mensen op Bonaire? Schrijf jouw ideeën in kernwoorden op.
 2. Schrijf of teken een tekst waarin het rif aan het woord is. Je kiest zelf of je een dagboek, strip, kort verhaal of gedicht maakt.
- Kies een vorm die bij jou past. Je mag de tekst in een taal naar keuze schrijven of in een combinatie van talen.

HET KORAALRIJF

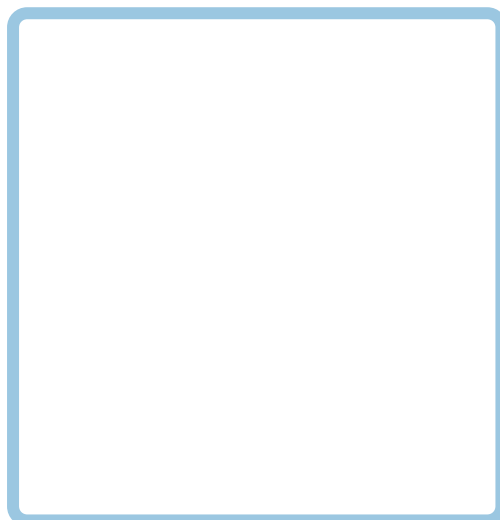
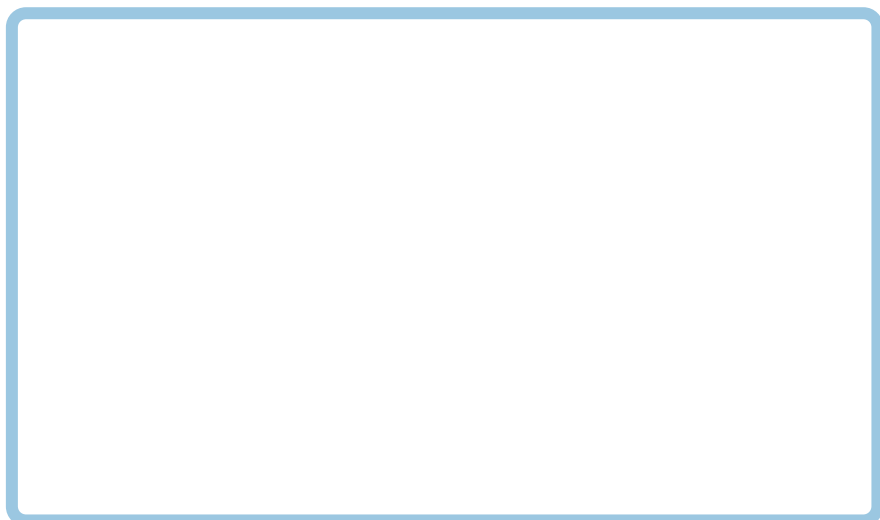
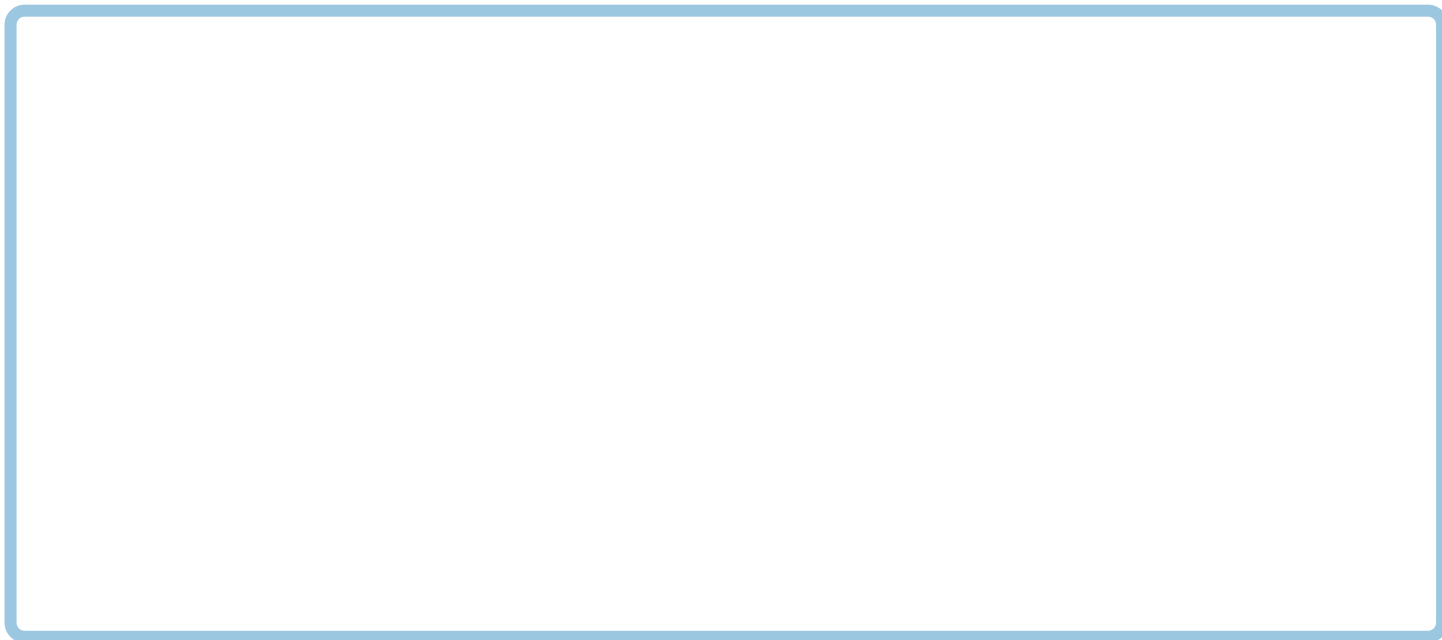
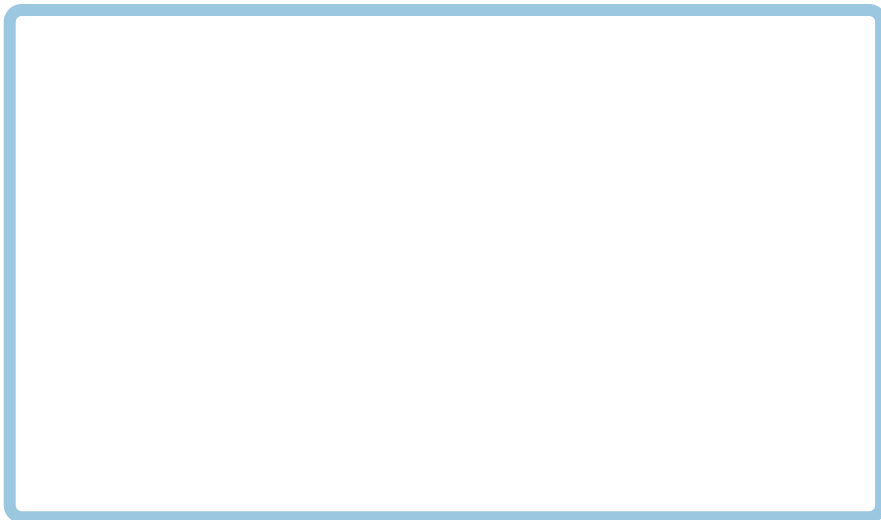
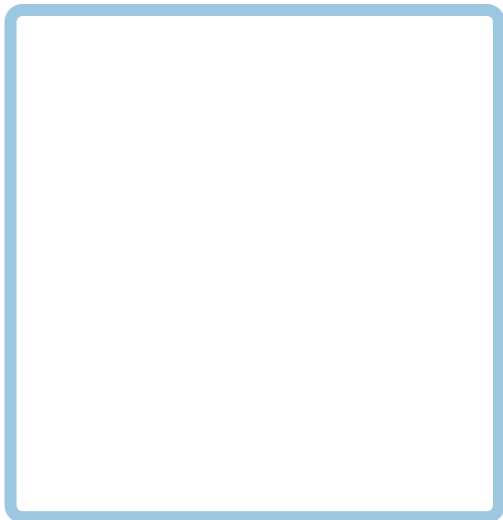

HET KORAALRIJF

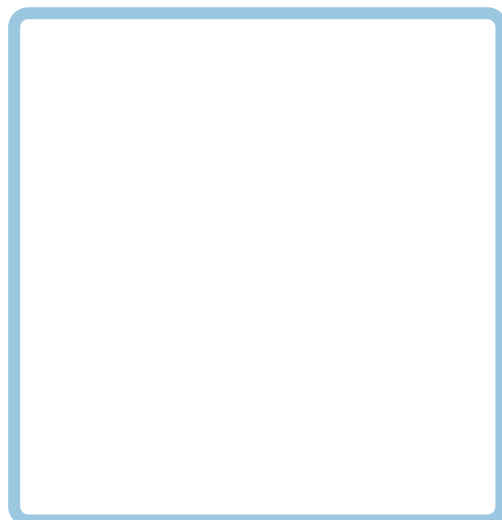
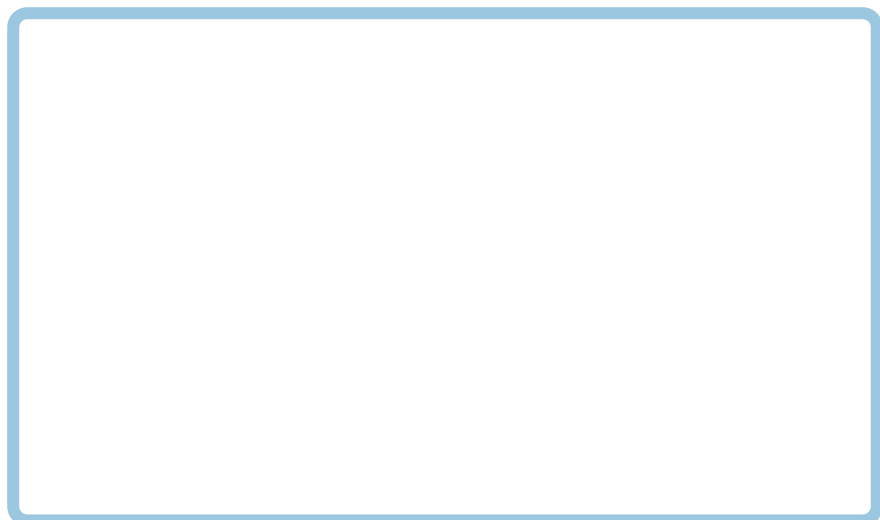
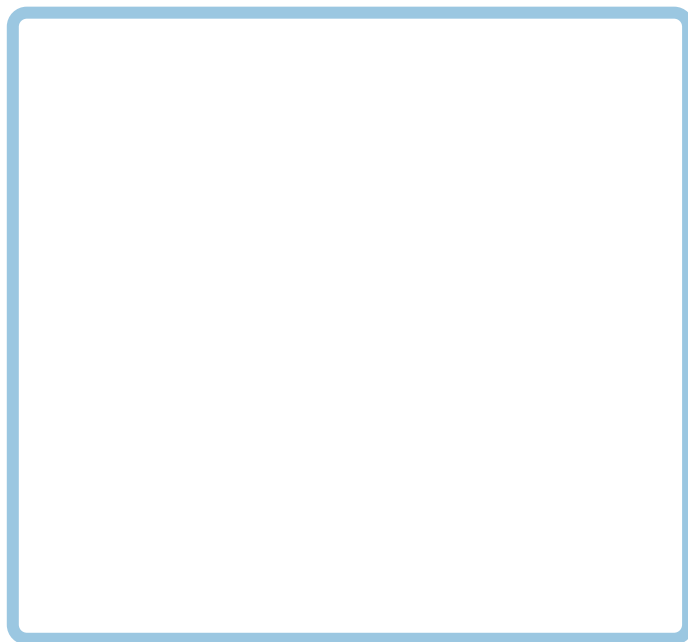
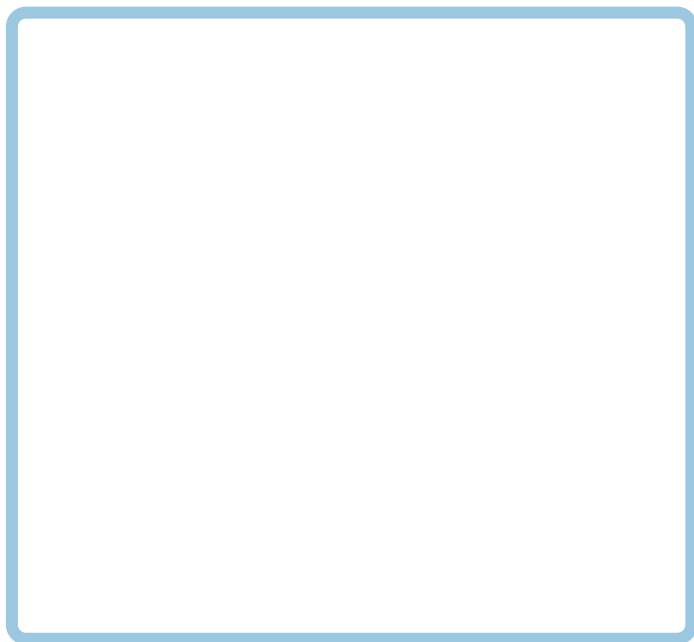
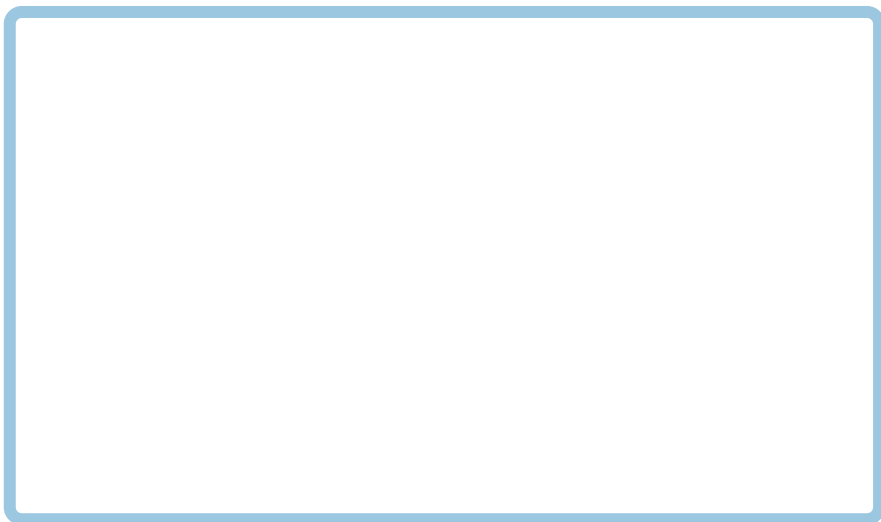
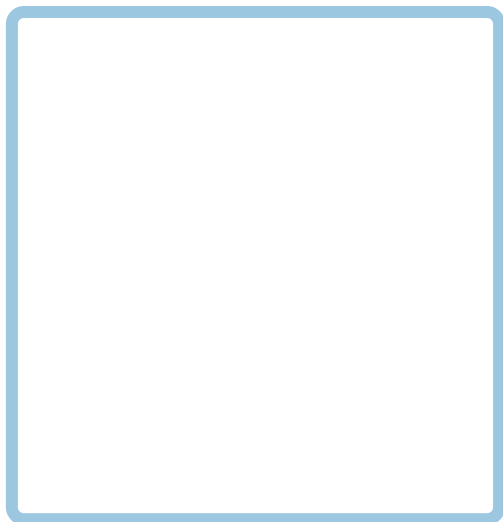

HET KORAAALRIJF

REF Di KORAL

REF Di KORAL

REF DI KORAL

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIF

3a. Experts

- Je leert iets en legt het uit aan je groep.
- 45-50 minuten
- Hoofdstuk 3 uit het tekstboek, werkblad 3.3a

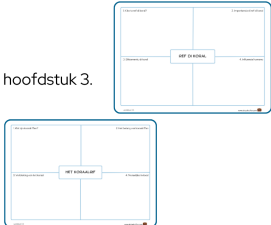

HET KORAALRIF

45 min

3a. Experts

- Lees één stukje van de tekst uit hoofdstuk 3.
- Schrijf bij je stukje op:
 - Wat begrijp ik?
 - Wat begrijp ik nog niet?
 - Wat heb ik geleerd?
- Vertel aan je groep wat jij hebt geleerd.
- Maak samen eventueel een miniposter of tekening bij elk deel van het schema.

① 1. Iedereen leest een stukje van het hoofdstuk.

2. Daarna beantwoord je drie vragen:

- Wat begrijp ik?
- Wat begrijp ik nog niet?
- Wat heb ik geleerd? (nieuwe woorden of informatie)

3. Vertel nu aan je groep over het hoofdstuk. Iedereen maakt notities in het schema.

4. Jullie kunnen ook samen een miniposter of tekening maken om het duidelijker te maken.

 Onderstreep woorden die je niet kent. Vraag hulp aan een klasgenoot of docent.

1. Wat zijn koraalriffen?

2. Het belang van koraalriffen

HET KORAALRIF

3. Verbleking van het koraal

4. Menselijke invloed

1. Kiko ta ref di koral?

2. Importansia di ref di koral

REF DI KORAL

3. Blikamentu di koral

4. Influensia humano

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIF

3b. De koraalkaart (oorzaak-gevolg)

 Je laat zien wat het probleem is, wat de gevolgen zijn en mogelijke acties.

 45-50 minuten

 Hoofdstuk 3 uit het tekstboek, vel papier, stiften en/of pennen

HET KORAALRIF

45 min

3b. De koraalkaart

- Kies een probleem uit hoofdstuk 3.
- Je maakt met je groep een schema dat laat zien:
 - Wat is de oorzaak van het probleem?
 - Wat is het gevolg van dat probleem?
 - Wat zou een oplossing kunnen zijn?
- Werk op een groot vel papier of maak het digitaal.
- Gebruik kleuren en woorden in meerdere talen als dat voor jullie werkt.

OORZAAK → GEVOLG

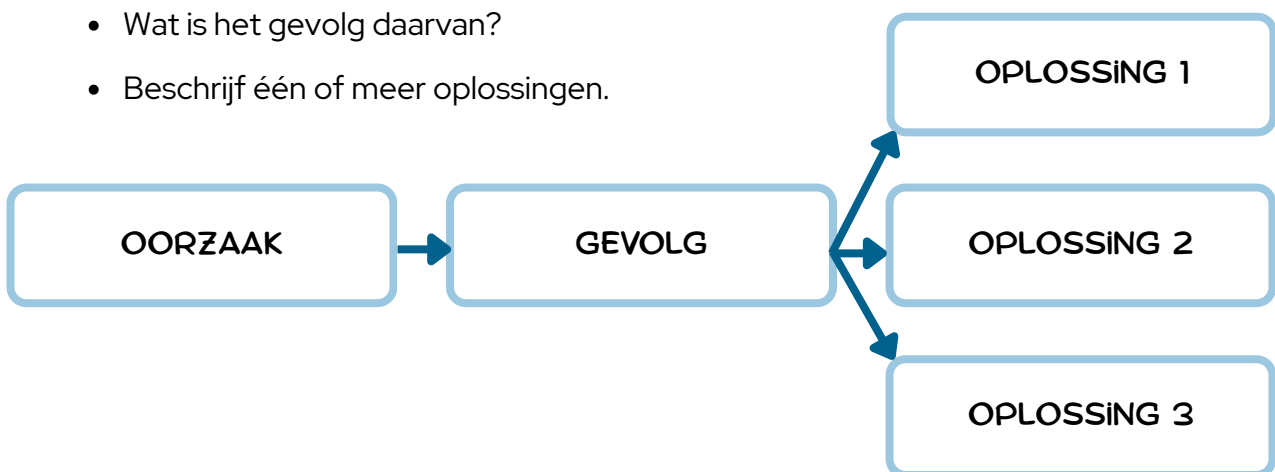
OPLOSSING 1
OPLOSSING 2
OPLOSSING 3

1. start
2. ontdekken
3. verdiepen
4. idee ontwikkelen
5. tool maken
6. presenteren & feedback
7. verankeren

 1. Je groep kiest een probleem uit hoofdstuk 3, bijvoorbeeld: *vervuiling van het rif*.

2. Je tekent schema. Je laat zien:

- Wat is de oorzaak van het probleem?
- Wat is het gevolg daarvan?
- Beschrijf één of meer oplossingen.

 Gebruik kleuren, pijlen en woorden in meerdere talen als dat helpt.

4. Ideeëncarrousel

- Je verzamelt samen veel ideeën en maakt een keuze voor de tool.
- 30-60 minuten
- Flip-overs of groot papier, werkblad 3.4

HET KORAALRIF

45 min

4. Ideeëncarrousel

- Bedenk met je projectgroep: Hoe kunnen mensen op Bonaire het rif beter beschermen? Wat zou je kunnen doen om anderen te helpen of te informeren? Schrijf jullie ideeën op een groot vel papier (flip-over).

- Loop langs de ideeën van andere groepen. Lees wat zij bedacht hebben. Schrijf bij elk vel tips of aanvullingen.
- Lees wat andere groepen bij jullie vel hebben geschreven. Kies samen een idee dat jullie willen uitwerken.

1. start
2. ontdekken
3. verdiepen
4. idee ontwikkelen
5. tool maken
6. presenteren & feedback
7. verankeren

① 1. Je groep bedenkt: hoe kunnen we mensen op Bonaire helpen om het koraalrif beter te beschermen?

2. Je schrijft jullie idee op een groot vel papier.

3. Daarna loop je langs de andere projectgroepen. Lees hun idee. Heb je andere ideeën die kunnen helpen? Schrijf die dan bij het vel van die projectgroep.

4. Ga terug naar je eigen project. Lees de suggesties van de andere groepen en kies met je groep welk idee jullie willen uitwerken.

 Denk aan wie je wilt bereiken: jongeren, ouders, vissers, toeristen...

ONZE TOOL

het probleem

de oplossing

de tool

5. Maak een tool voor STINAPA

 Je maakt een echte tool (product) die mensen iets leert over het koraalrif.

 1-2 uur

 Hangt af van je product (papier, computer, camera, etc.)

HET KORAALRIF

60 min60 min

5. Maak een tool voor STINAPA

- Maak met je projectgroep een product maken dat mensen iets leert over het koraalrif. Denk aan: een vlog, poster, flyer, strip, video, podcast of iets anders.
- Jullie product laat drie dingen zien:
 - Waarom het rif belangrijk is.
 - Wat er misgaat met het rif.
 - Wat mensen kunnen doen om het rif te helpen.

1 start

2 ontdekken

3 verdiepen

4 idee ontwikkelen

5 tool maken

6 presenteren

7 feedback

7 verankeren

 1. Je werkt je idee uit tot een product. Bijvoorbeeld:

- Een vlog of video
- Een poster of flyer
- Een strip of gedicht
- Een podcast of presentatie

Je product moet laten zien:

- waarom het rif belangrijk is,
- wat het probleem is,
- wat mensen kunnen doen.

 Kies een product dat bij jullie groep en jullie onderwerp past. Gebruik woorden, beelden of muziek in de taal die jij goed kent.

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIF

6. Presenteren en afronden

- Je laat je tool zien, je geeft een korte presentatie en je krijgt feedback.
- 10 minuten per groep + 5 minuten nabespreking
- Jullie tool (product), werkblad 3.6

HET KORAALRIF

60 min

6. Presenteren en feedback geven

- Laat je product/tool zien aan de klas of aan een gast (bijvoorbeeld iemand van STINAPA).
- Vertel kort:
 - Wat heb je gemaakt?
 - Wat heb je geleerd?
 - Waarom is dit belangrijk?
- De klas of gast geeft feedback. Je gebruikt het plus-delta-schema om te bespreken:
 - Wat ging goed?
 - Wat kan beter?

	Plus	Delta
Presentator		
Publiek		
Gast		

1. start

2. ontdekken

3. verdiepen

4. idee ontwikkelen

5. tool maken

6. presenteren & feedback

7. verankeren

① 1. Je laat je product zien aan de klas of een gast. Dat kan live of via een filmpje.

2. Je vertelt:

- wat je hebt gemaakt,
- wat je hebt geleerd,
- waarom het belangrijk is.

3. Daarna krijg je feedback van de klas en/of een externe gast (bv. STINAPA).

4. Pas eventueel je tool nog aan (met de feedback)

 Gebruik het plus-delta schema:

- Plus: Wat ging goed?
- Delta: Wat kan beter?

	Wat ging goed? 	Wat kan beter?
planning		
uitvoering		
presentatie		

7. Evalueren en reflecteren

 Je kijkt terug op het project en wat je ervan hebt geleerd.

 15 minuten

 Werkblad 3.7 (reflectiekaarten)

HET KORAALRIF 15 min

7. Evalueren en reflecteren

- Wat heb jij geleerd tijdens dit project?
- Bespreek samen de reflectiekaarten.
 - Kies er 2 of 3 die je aanspreken.
- Je mag jouw antwoord opschrijven of vertellen.

Five reflection cards are shown:

- Wat wist je eerst nog niet, maar nu wel?
- Wie wil jij een compliment geven? Waarom?
- Heb je ook een andere taal gebruikt dan normaal? Welke?
- Wat kon beter het samenwerken?
- In welke taal heb jij het meeste gewerkt?
- Wat heb jij zelf geleerd tijdens dit project?

Vertical process flow diagram:

1. start
2. ontdekken
3. verdiepen
4. idee ontwikkelen
5. tool maken
6. presenteren
7. verankeren

 1. Bespreek in je groep de vragen van de reflectiekaarten, bijvoorbeeld:

- Wat hebben we goed gedaan?
- Wat kan een volgende keer beter?
- Wat heb jij persoonlijk geleerd?

2. Je kunt dit opschrijven of bespreken met je docent

REFLECTIEKAARTEN

Wat wist je eerst
nog niet,
maar nu wel?

Waarom is
dit onderwerp
belangrijk om iets
over te leren?

Wat vond jij het
interessantste
onderwerp?

Welke oplossing of
idee vond jij het
best?

In welke taal heb jij
het meeste
gewerkt?

Heb je ook een
andere taal gebruikt
dan normaal?
Welke?

Wat heb je geleerd
van het werken met
verschillende talen?

Was het makkelijk of
moeilijk om in een
andere taal te
werken? Waarom?

Welk nieuw woord
ga jij niet meer
vergeten?

REFLECTIEKAARTEN

Heb je een woord
of zin geleerd van
een klasgenoot?
Wat was dat?

Wat helpt jou om
nieuwe woorden
beter te
onthouden?

Wat vond je fijn in
de samenwerking?

Wat kon beter in
het samenwerken?

Hoe heb jij anderen
geholpen in het
groepje?

Wat heb jij zelf
geleerd tijdens dit
project?

Waar ben jij
trots op?

Wie wil jij een
compliment geven?
Waarom?

Wie wil jij bedanken?
Waarom?

HOOFDSTUK 3

HET KORAALRIJF

Je hebt gewerkt aan hoofdstuk 3: *het koraalrif*.

Je hebt nagedacht, gepraat, gelezen, gemaakt en gepresenteerd. Goed gedaan!

Misschien heb je nieuwe woorden geleerd, een andere taal gebruikt, of gemerkt dat samenwerken soms lastig is – en soms juist heel leuk.

Blijf nieuwsgierig. Blijf vragen stellen. En blijf goed zorgen voor de natuur om je heen.

Bij dit project zijn de volgende bronnen gebruikt:

Schatten van de Cariben | Tweetalige editie voor Bonaire en Curaçao

NTR Caribisch netwerk (videofragment)

Foto's: Simon Holder, Canva

Illustraties: Canva

Materiaalontwikkeling: Bianca Versteeg | de Taalkoffer